

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 13-01-2442 חי נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופטת שרון גלר

תובעים

דוד חי
ע"י ב"כ עו"ד אסף רוז

נגד

נתבעת

מדינת ישראל - רשות המסים
ע"י ב"כ עו"ד ניר וילנר (פרקליטות מחוז ת"א אזרחי)

פסק דין

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23

א. כללי

1. עניינו של הליך זה תביעה למתן סעד הצהרתי בה התבקש בית המשפט להצהיר, כי שומת המס אשר שולמה על ידי התובע עד לחודש ינואר 2007 בטלה, כי פתיחת השומה בדיעבד על ידי הנתבעת נעשתה שלא כדין, ולמצער, כי הנתבעת אינה זכאית להפרשי הצמדה וריבית לשומה העצמית לשנת 1998, אשר המציא לה התובע מיוזמתו כבר ביום 30.12.99.
2. עדויות התביעה כללו תצהירי עדות ראשית מטעם התובע עצמו, וכן מטעם העדים הבאים: רו"ח חנן ניצן, מי שבעברו שימש כמנהל המחלקה המקצועית בנציבות מס הכנסה ומנהל תחום ארצי, קבלנים ונדל"ן, ומי שסייע לתובע בהליכים מול פקיד השומה ובעניינים שונים הנוגעים לסוגיית מיסים וחשבונאות (להלן – **רו"ח ניצן**); רו"ח תמיר סער, אשר שימש כרו"ח של החברה החל משנת 2004 (להלן – **רו"ח סער**); עו"ד צחי יגור, מי שהחל משנת 2006 ייצג את התובע בהליכים מול פקיד השומה (להלן – **עו"ד יגור**).
- עדויות ההגנה כללו תצהירי עדות ראשית מטעם העדים הבאים: רו"ח שרית דנגור, המשמשת כרכזת חוליה במשרדי פקיד שומה ת"א (להלן – **רו"ח דנגור**); מר יצחק קלט, מי שבזמנים הרלבנטיים לתביעה שימש כגובה ראשי במשרדי פקיד שומה ת"א (להלן – **קלט**); מר שי בן דוד, מי ששימש כמפקח מס הכנסה במשרדי פקיד שומה ת"א (להלן – **בן דוד**).
3. ההדגשות בצייטוטים לאורך פסק הדין הוספו על ידי הח"מ.

1 מתוך 14

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 13-01-2442 חי נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

- 1 **ב. רקע עובדתי**
- 2
- 3 4. התובע הינו בעל מניות בחברת נגר כדורי את חי אחזקות בע"מ (להלן – **החברה**). ביום 30.12.99 הגיש
- 4 התובע לפקיד שומה תל אביב (להלן – **פקיד השומה**) דו"ח על הכנסותיו לשנת 1998 (להלן – **הדו"ח**),
- 5 במסגרתו הצהיר על הכנסה מדיווידנד פירוק שהוכרז בחברה בסך של 20,724,120 ₪, כאשר המס
- 6 הנובע מכך בהתאם להוראות הדין הינו בשיעור של 10%, הינו 2,072,412 ₪.
- 7
- 8 5. עוד קודם להגשת הדו"ח, בחודשים נובמבר ודצמבר 1998, שילם התובע, על חשבון חוב המס סך של
- 9 666,042 ₪ וכן סך של 75,000 ₪ בהתאמה, כך שיתרת חוב המס לתשלום הסתכמה בסך של
- 10 1,331,370 ₪.
- 11
- 12 6. על אף שהתובע דיווח את סכום המס המדויק בו יש לחייבו, וככל הנראה עקב טעות אנוש, הזין פקיד
- 13 השומה נתון שגוי למערכת המחשב של אגף מס ההכנסה, מה שהוביל בסופו של יום ליצירת חוב מס
- 14 בסך של 27,613 ₪ בלבד בגין הדיווידנד שדווח (להלן – **השומה העצמית**).
- 15
- 16 7. ביום 2.2.00 פנה התובע אל הנתבעת בכתב, באמצעות רו"ח נחמיה בן ארי (להלן – **רו"ח בן ארי**),
- 17 וציין שוב בפנייתו, כי סכום המס שעליו לשלם בגין חלוקת הדיבידנד עומד על סך של 1,331,370 ₪
- 18 (נספח א' לתצהיר התובע).
- 19
- 20 8. ואולם, על אף פנייתו הנ"ל של רו"ח בן ארי, הנפיק פקיד השומה לתובע בכל זאת שובר לתשלום מס
- 21 בסך 27,613 ₪ בלבד. בהתאם לכך, ביום 4.4.00 שילם התובע את המס בהתאם לשומה העצמית
- 22 (אישור בדבר תשלום המס צורף כנספח ב' לתצהיר התובע).
- 23
- 24 9. במהלך שנת 2004, במסגרת ביקורת שנערכה אצל פקיד השומה, התגלתה באקראי טעותו של פקיד
- 25 השומה על ידי מפקח מס הכנסה, וביום 27.12.04 שודרה השומה הנכונה, אשר עמדה באותה העת על
- 26 סך של 1,771,821 ₪. סכום זה כלל מרכיב של הפרשי הצמדה וריבית החל משנת 1998 אשר התווספו
- 27 לקרן שעמדה אותה העת על סך של 1,331,370 ₪.
- 28
- 29 10. לטענת התובע, איומים מצד פקידי השומה השונים ולחצי הנתבעת אשר נעשו באמצעים בלתי כשרים,
- 30 הצליחו להטיל עליו מורא, והביאו אותו להסכים לשלם את יתרת המס בהתאם לשומה המתוקנת,
- 31 והכל בהתאם להסדר בין הצדדים שכלל את פריסת סכום השומה המתוקנת לתשלומים, מיום
- 32 25.5.05 ועד ליום 28.12.06 (אישור בדבר ביצוע התשלום צורף כנספח ב' לכתב התביעה).
- 33

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 13-01-2442 חי נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

11. טענתו המרכזית של התובע הינה, כי נוכח חלוף הזמן, ונוכח הוראת סעיף 145(א)(2) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] (להלן – **הפקודה**), הנתבעת הייתה מנועה מלתקן את השומה העצמית ולקבוע את השומה המתוקנת תחתיה.

12. יצוין כבר עתה, כי בעיקרו של דבר, הצדדים אינם חלוקים ביניהם באשר לעובדות ונסיבות המקרה והמחלוקת העיקרית הינה ביחס לשאלה - האם בנסיבות המקרה דנן יש להחיל את סעיף 145(א)(2) לפקודה, כטענת התובע, או שמא חל במקרה דנן סעיף 145(א)(1) לפקודה, כטענת הנתבעת.

ג. טענות הצדדים

13. **טענות התובע** - התובע טען, כי הגם שמר בן דוד הודה, כי נוכח הזמן שחלף ממועד קביעת השומה העצמית, אין בידיו הלכה למעשה דרך חוקית לכפות על התובע את תשלום המס לפי השומה המתוקנת, הרי שנציגי הנתבעת הבהירו לו, בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים, כי לא ירפו ממנו ולא יניחו לו, ויפעלו כנגדו בכל דרך אפשרית, עד שייכנע וישלם את הפרש המס בהתאם לשומה המתוקנת.

לטענתו, תיקון גובה השומה על ידי הנתבעת, לאחר כשש שנים ממועד קביעת השומה העצמית, נעשתה בניגוד לקבוע בסעיף 145(א) לפקודה, תוך שבהתאם לאמור בהוראת חוק זו, המועד האחרון לתיקון כלשהו בדיעבד של השומה העצמית, חלף לכל המאוחר בשנת 2002, ובמועד זה הפכה השומה העצמית לסופית.

משכך, פנייתו של בן דוד אליו ביום 13.7.04, בחלוף כחמש שנים מהוצאת השומה העצמית, ודרישתו לתשלום המס, הינן פסולות מעיקרן ונעשו שלא כדין. זאת, בפרט נוכח שיטות הלחץ והאיומים הפסולות אשר הופעלו עליו.

משהתיישנה השומה העצמית, מר בן דוד היה מנוע מלדרוש מהתובע להסכים לתיקונה, ולפיכך, כל סכום כסף שהתקבל אצל הנתבעת מהווה התעשרות שלא כדין, המזכה אותו בזכות להשבה.

בחקשר זה טען התובע, כי בהתאם להלכה הפסוקה, יש לתת משקל מכריע לאינטרס ההסתמכות של הנישום ולעקרון סופיות השומה, מקום בו עומדת מנגד על כף המאזניים החלטה רטרואקטיבית של רשות מנהלית הפוגעת בזכויות הפרט.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 13-01-2442 חי נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

- 1 לבסוף טען התובע, כי הדיווידנד אשר הוכרו בחברה בשנת 1998, לא חולק בפועל בסופו של דבר לבעלי
 2 המניות וכי בשל היעדר מזומנים, נשאר סכומו בחברה כחלואת בעלים לשם המשך פעילותה של
 3 החברה, מכאן, שהוא נשא במלוא תשלום המס בגין כך כאילו לכאורה קיבל את הדיווידנד לידי.
 4
 5 לטענתו של התובע, נכון למועד הגשת תביעתו, לא נותרו בחברה נכסים למימוש אשר יש בהם כדי
 6 לאפשר את חלוקת הדיווידנד שהוכרו, ויש להניח, כי הוא לעולם לא יחולק. התובע הבהיר, כי אם
 7 אכן יחולק בעתיד דיווידנד בפועל, לאחר שתביעתו דן תתקבל, הרי שהוא מתחייב לשלם לנתבעת את
 8 מלוא סכום המס אשר יגיע לה בשל כך.
 9
 10 משכך בגדר ההליך דן עתר התובע למתן סעד הצהרתי במסגרתו התבקש בית המשפט להצהיר, כי
 11 הנתבעת הייתה מנועה מלדרוש את תיקון השומה העצמית; כי קביעת השומה המתוקנת חסרת כל
 12 יסוד מוכר בדין ומשכך בטלה; כי כל הכספים אשר התקבלו אצל הנתבעת כתוצאה מן השומה השנייה
 13 התקבלו שלא כדין ומהווים עשיית עושר ולא במשפט. לחילופין התבקש בית המשפט להצהיר, כי
 14 בנסיבות המקרה דן, הנתבעת אינה זכאית להפריש ריבית והצמדה בנוגע לשומה העצמית.
 15
 16 14. **טענות הנתבעת** – טענת סף של הנתבעת הינה לדחיית התביעה מחמת התיישנותה. לטענתה, כבר
 17 בשנת 2004 היא עמדה על הטעות בשידור השומה, וביום 27.12.04 אכן שידרה את הסכום הנכון
 18 לתשלום על פי הצהרתו המקורית של התובע. לחילופין טענה הנתבעת בסוגיית התיישנות, כי כבר
 19 בשנת 2005 הסכים התובע לתשלום החוב, ובהתאם לכך חתמו הצדדים על הסדר לתשלום המס
 20 בתשלומים שתחילת תשלומם החל במאי 2005. לטענתה, מאחר והצדדים הגיעו להסכם בדבר סכום
 21 החוב ועל אופן פריסת התשלומים כבר בשנת 2005, הרי שתביעת התובע התיישנה אף לפי מניין זה.
 22
 23 לגופו של עניין טענה הנתבעת, כי מדובר בתשלום מס בגין רווחים שצבר התובע כאשר הוא עצמו אינו
 24 חולק על תשלומם ואף משעה שהנתבע עמד על הטעות, נאות התובע לשלם את החוב שהיה חייב על
 25 פי דין.
 26 מגבלת הזמן הקבועה בסעיף 145(א)(2) לפקודת מס הכנסה אינה חלה לטענת הנתבעת על תיקון טעות
 27 מהסוג שאירע במקרה דן, באשר אין מדובר בתיקון של החלטה או תיקון של שומה, אלא תיקון
 28 טעות טכנית אשר נפלה בהודעה על החיוב במס שנשלחה לתובע. טעות הקלדה במחשב של פקיד
 29 השומה אין בה כדי לפטור את התובע מתשלום המס המתחייב על פי הכנסותיו בהסתמך על הוראת
 30 חוק זו.
 31
 32 כן הכחישה הנתבעת את קבלת מכתבו של ר"ח בן ארי אשר נשלח אליה בשם התובע ביום 2.2.00
 33 ואף טענה, כי בניגוד לטענת התובע, אין במכתב זה משום הסבת תשומת ליבו של פקיד השומה לטעות
 34 אשר נפלה בקביעת הגובה לתשלום המס.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 13-01-2442 חי נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

- 1
2 הנתבעת אף הכחישה את טענות התובע לפיהן הופעלו עליו איומים או לחצים שלא כדין לתשלום
3 יתרת המס, טענה כי הופעלה במקרה דנן מערכת גבייה מסודרת על פי דין.
4
5 באשר לטענות התובע בדבר גביית הפרשי הצמדה וריבית שלא כדין טענה הנתבעת, כי בחודש ינואר
6 2007, ומתוך הבנה שלנתבעת היה אשם תורם באיחור בתשלום החוב, סוכם עם התובע על פריסת
7 תשלומים ועל הפחתת הפרשי ההצמדה והריבית אשר הוטלו על התובע.
8
9 לבסוף טענה הנתבעת, לגופו של חיוב, כי העובדה שהדיבידנד לא חולק בסופו של יום, אלא הוסב
10 להלוואת בעלים, אין בה כדי לשנות לעניין חובת תשלום המס בגין חלוקת הדיבידנד.
11
12 15. בכתב התשובה אשר הוגש מטעם התובע טען התובע, כי בנסיבות המקרה דנן יש להחיל את סעיף
13 145(א)(2) לפקודה ולא את סעיף 145(א)(1) כטענת הנתבעת, באשר לטענתו, השומה העצמית אשר
14 הגיש נקלטה רק לאחר שפקיד השומה נכנס לעובי הקורה, דרש הסברים, ערך בירורים מקיפים, דרש
15 אסמכתאות וקיבלן, לרבות מסמכים אשר נבחנו על ידו כדבעי. לטענתו, השומה העצמית התקבלה
16 על יסוד בחינתו המדוקדקת של פקיד השומה ולא על יסוד השומה העצמית שהגיש. לטענתו, סיווג
17 השומה אינו יכול להיעשות רק על פי אומד דעתו ורצונו של פקיד השומה, אלא יש לבחון את הדברים
18 על פי מהותם אשר יובילו למסקנה, כי בנסיבות המקרה דנן מדובר בשומה לפי סעיף 145(א)(2) ולא
19 לפי סעיף 145(א)(1) לפקודה.
20
21 **ד. דיון והכרעה**
22
23 **התיישנות**
24
25 16. כאמור, לטענת הנתבעת, כבר בשנת 2004 היא עמדה על הטעות בשידור השומה, וביום 27.12.04
26 שידרה את הסכום הנכון לתשלום על פי הצהרתו המקורית של התובע. לחילופין טענה הנתבעת
27 לביסוס טענתה להתיישנות התובענה, כי כבר בשנת 2005 הסכים התובע לתשלום החוב, ובהתאם
28 לכך חתמו הצדדים על הסדר לתשלום המס בתשלומים שתחילת ביצועם בחודש מאי 2005.
29 17. מנגד טען התובע בסוגיית ההתיישנות, כי בנסיבות המקרה דנן, יש לראות את מועד התגבשות עילת
30 התביעה כחל רק במועד בו נדחתה בקשתו להשיב לידי את הסכום ששולם בגין ריבית והצמדה,
31 בחודש נובמבר 2006. לטענתו, הסכמתו להגיע להסדר עם הנתבעת התבססה על הבטחת נציג הנתבעת
32 להשיב לו את הסכום ששילם בגין ריבית והצמדה. לגרסתו, הוא הסכים להגיע להסדר עם הנתבעת,
33 נוכח הבטחתה, כי חיוב מרכיבי ההצמדה והריבית יבוטל. ואולם, משהנתבעת סירבה להשיב לו את

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 13-01-2442 חי נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

1 מלוא הסכום ששילם בגין הפרשי הצמדה וריבית, הרי שמבחינתו ההסדר בין הצדדים לא קוים,
2 ומשכך קמה לו הזכות לטעון להחזר כלל הסכום ששילם, לרבות בגין סכום הקרן. כן טען התובע, כי
3 בנסיבות המקרה דגן ונוכח התנהלותה של הנתבעת, הרי שאין ליתן לנתבעת זכות לצאת נשכרת
4 מטענת התיישנות.

5
6 18. כמבואר להלן, אני סבורה, כי יש לקבל את טענת התיישנות.

7

8 19. ראשית נזכיר, כי תקופת התיישנותה של עילת תביעה ותחילת המועד למניינה מוסדרים בסעיפים 5-
9 6 לחוק התיישנות, תשי"ח-1958, בהם נקבע כדלקמן:

10

11 "5. התקופה שבה מתיישנת תביעה שלא הוגשה עליה תובענה (להלן – תקופת ההתיישנות) היא
12 (1) בשאינו מקרקעין – שבע שנים;
13 (2) במקרקעין – חמש-עשרה שנה; ואם נרשמו בספרי האחוזה לאחר סידור זכות קנין לפי
14 פקודת הקרקעות (סידור זכות הקנין) – עשרים וחמש שנה.

15

16 6. תקופת ההתיישנות התחילה ביום שבו נולדה עילת התובענה".

17

18 20. היינו במקרה דגן, תקופת ההתיישנות הינה שבע שנים. כאמור, הצדדים חלוקים ביניהם באשר למועד
19 שיש להתחיל למנות את תקופת ההתיישנות. אין חולק, כי ביום 27.12.04 שודרה השומה המתוקנת.
20 לא נטען לפני על ידי הצדדים, וממילא לא הוכח, מהו המועד המדויק בו תוכנה של השומה המתוקנת
21 הובא לידיעת התובע. מכל מקום, אין חולק, כי הצדדים הגיעו להסדר ביחס לשומה המתוקנת, תוך
22 שביום 5.5.05 שילם התובע את התשלום הראשון אשר נדרש לשלם. קרי, במועד זה, לכל המאוחר,
23 היה תוכנה של השומה המתוקנת ידוע לתובע והוא חלק עליו. אני סבורה, כי יש לקבל את עמדת
24 הנתבעת כי מועד התגבשות עילת התביעה נשוא ההליך ותחילת מניין התיישנות הינם לכל המאוחר
25 במועד זה.

26

27 21. העובדה, כי בסופו של יום, הוחלט על ידי נציגי הנתבעת שלא להשיב את מלוא הסכום ששולם על ידי
28 התובע בגין הפרשי הצמדה וריבית לידיו, לטענתו של התובע בניגוד לאשר הובטח לו, אין בה כדי
29 לדחות את מועד תחילת מרוץ ההתיישנות. כמפורט להלן, התובע לא ביקש להתנות את ההסדר אליו
30 הגיעו הצדדים בנוגע לתשלום השומה המתוקנת בהשבת הסכום ששילם בגין הפרשי הצמדה וריבית,
31 ועיון בראיות אשר הונחו לפני מלמד, כי הבטחה מפורשת זו כלל לא ניתנה לו. שיקוליו האישיים
32 ותקוותו של התובע בעניין זה אין אף בהם כדי לעצור את מרוץ ההתיישנות.

33

34 22. אף עיון בעדותו של התובע בחקירתו הנגדית מלמד, כי למעשה התובע לא היה מנוע מלהגיש את
35 תביעתו בטרם התיישנה, וכי למעשה הוא נמנע מלעשות כן משיקולים כלכליים, כדלקמן:

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 13-01-2442 חי נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

- 1
- 2 **ש. תסכים איתי מר דוד שלאחר שסיימת לשלם את הסדר התשלומים, יכולת להגיש את**
- 3 **התביעה שהגשת היום האם נכון?**
- 4 **ת. כן. אני רציתי כל הזמן והתייעצתי ודחיתי את זה הייתי צריך לשלם לעורכי דין כסף,**
- 5 **אני בסופו של דבר מכל הדיבידנד הזה לא הצלחתי להוציא גרוש אחד. החברה ירדה**
- 6 **לטימיון. מהדיבידנד אתה היום מרוויח כסף מכניס לכיס, אז צריך לשלם מס. אבל אני**
- 7 **לא ראיתי כספים כלשהם מהדיבידנד הזה".**
- 8 (עמ' 13, ש' 27 – עמ' 14, ש' 2 לפרוטוקול)
- 9
- 10 23. נוכח האמור לעיל, דין התביעה להידחות מחמת התיישנותה. למעלה מן הצורך, תוכרע להלן
- 11 המחלוקת בין הצדדים אף לגופה.
- 12
- 13 **סעיף 145 לפקודת מס הכנסה**
- 14
- 15 24. לטענת התובע, בסעיף 145(א)(2) לפקודה נקבע, כי פקיד השומה רשאי לערוך תיקונים הנוגעים
- 16 לשומה העצמית בתוך שלוש שנים, ובאישור מנהל – בתוך ארבע שנים.
- 17
- 18 משכך, והיות ולטענת התובע זוהי הוראת החוק הרלבנטית למקרה דנן, הרי שהמועד האחרון לעריכת
- 19 תיקונים הנוגעים לשומה העצמית חלף לכל המאוחר בשנת 2002, תוך שבמועד זה הפכה השומה
- 20 העצמית לסופית.
- 21
- 22 25. מנגד טענה הנתבעת, כי בסעיף 145(א) לפקודת מס הכנסה נקבע, כי עם קבלת הדו"ח של הנישום
- 23 ישנן שתי אפשרויות: האחת, מעוגנת בסעיף 145(א)(1) לפקודה, בגדרה ניתן לראות בדו"ח כשומה
- 24 עצמית של אותו נישום ולקבוע את ההכנסה בהתאם לו, והשנייה, מעוגנת בסעיף 145(א)(2) לפקודה,
- 25 והיא בדיקת הדו"ח, כאשר במקרה של בדיקת הדו"ח ניתן או לאשר את השומה העצמית או לקבוע
- 26 שומה לפי מיטב שפיטה.
- 27
- 28 לטענת הנתבעת, בניסיונות המקרה דנן, אין מחלוקת, כי פקיד השומה פעל לפי האפשרות הראשונה,
- 29 וכי הוא תקצר למחשב את נתוני השומה העצמית של התובע, ללא בדיקה, בהתאם לקבוע בסעיף
- 30 145(א)(1) לפקודה. משכך טענה הנתבעת, כי מאחר ופקיד השומה לא פעל במסגרת סעיף 145(א)(2)
- 31 לפקודה, הרי שסעיף זה, לרבות מגבלת הזמן הכלולה בו, אינו חל בענייננו. לטענתה, פקיד השומה
- 32 פעל בהתאם לסעיף 145(א)(1) לפקודה, וראה בדו"ח אשר נמסר על ידי התובע כשומה עצמית. לפיכך,
- 33 משנתקבל הדו"ח, פקיד השומה שלח לתובע הודעה בדבר סכום המס שבו הוא חייב על פי הדו"ח,
- 34 כפי שהגישו, אלא שבהודעה זו נפלה טעות טכנית משרדית.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 13-01-2442 חי נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

1

2 משכך טענה הנתבעת, כי בנסיבות המקרה דנן, אין מדובר בשומה אלא בהודעה בלבד, תוך שמטרתה
3 של הודעה זו הינה לכמת את סכום המס שחייב בו הנישום על פי הדו"ח שהגיש. לטענתה, בהתאם
4 לסעיף 145(א)(1) לפקודה, הדו"ח עצמו הוא השומה העצמית, ולא פעולת פקיד השומה יוצרת את
5 השומה, כי אם הדיווח של הנישום. לטענתה, בשלב בו עוסק סעיף 145(א)(1) לפקודה, פקיד השומה
6 אינו מפעיל שיקול דעת. הוא אינו מביע דעתו על נתוני הדו"ח, לא מסכים להם ולא חולק עליהם,
7 אלא כל שפקיד השומה עושה בשלב זה הינו בגדר חישוב אריתמטי של המס המגיע מן הנישום על פי
8 שומתו העצמית.

9

10 בהקשר זה טענה הנתבעת, כי הפער בין קבלת הדו"ח כשומה עצמית ובין עריכת שומה לפי מיטב
11 שפיטה הוא עצום: במקרה הראשון - פקיד השומה אינו מתערב בדיווחי הנישומים. הוא אינו בודק
12 אותם ואינו מחווה דעתו עליהם, אלא מקבלם כפי שהם ומוזין אותם כפי שהם, לתוך מחשבי רשות
13 המיסים, ואילו במקרה השני - פקיד השומה בודק את דיווחי הנישום, דורש את ספרי הנהלת
14 החשבונות שלו, מזמן את הנישום לדיונים לשם הצגת מסמכים ומתן מענה לשאלות, תוך שלאחר
15 פעולות בדיקה וחקירה הוא קובע את הכנסתו של הנישום ומעמידה על הסכום שנראה נכון, צודק
16 ומתאים בראות עיניו, קרי שומה על פי שפיטה.

17

18 משכך טענה הנתבעת, כי במקרה של שומה על פי שפיטה נקבעה מגבלת הזמן מטעמים של יצירת
19 וודאות והסתמכות לנישום, תוך שבמקרה של קבלת הדו"ח כשומה עצמית, הרי שאין כל טעם
20 ורלבנטיות למגבלת הזמן, ולכן מגבלה זו לא נקבעה בגדר סעיף החוק החל על מקרים אלו. במצב
21 דברים זה, הנישום יודע היטב את סכום המס שהוא חייב בו כיוון שהוא עצמו דיווח עליו, תוך שפקיד
22 השומה אינו בודק את דיווחיו ואינו חווה דעתו עליהם. משכך טענה הנתבעת, כי בנסיבות המקרה
23 דנן, השומה שהפכה לסופית ולברת גביה הינה השומה העצמית המעוגנת בדו"ח התובע לשנת המס
24 1999, ולא ההודעה השגויה על סכום המס כפי שנשלחה בתחילה לתובע.

25

26 26. במועדים הרלבנטיים לתביעה, זה היה נוסחו של סעיף 145 לפקודת מס הכנסה:

27

28 "145. (א) מסר אדם דו"ח לפי סעיף 131, יראו את הדו"ח כקביעת הכנסה בידי אותו אדם (להלן
29 – שומה עצמית) ופקיד השומה ישלח לו הודעה בדבר סכום המס שהוא חייב בו על פי הדו"ח; דין
30 הודעה כאמור כדין הודעת שומה לפי סעיף 149;
31 (2) פקיד השומה רשאי, תוך שלוש שנים מתום שנת המס שבה נמסר לו הדו"ח, ובאישור המנהל
32 – בתוך ארבע שנים מתום שנת המס כאמור, לבדוק אותו ולעשות אחת מאלה:
33 (א) לאשר את השומה העצמית;
34 (ב) לקבוע לפי מיטב שפיטתו את סכום הכנסתו של אדם, את הניכויים, הקיזוזים
35 והפטורים המתירים ממנה על פי כל דין ואת המס שהוא חייב בו, אם יש לו טעמים סבירים

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 13-01-2442 חי נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

- 1 להניח שהדו"ח אינו נכון; שומה לפי פסקת משנה זו יכול שתיעשה בהתאם להסכם שנערך
2 עם הנישום;
- 3 (א2) פקיד השומה רשאי, ביוזמתו או לבקשת הנישום, תוך שנה מתום התקופה האמורה בפסקה
4 (2), לתקן כל טעות שנפלה בחישוב הניכויים, הזיכויים או הפטורים בשומה לפי פסקה (2)(ב), אם
5 שוכנע שמדובר בטעות חשבונית;
6 (3) על אף האמור בפסקה (1), רשאי פקיד השומה, תוך ששה חדשים מיום קבלת דו"ח שהוא
7 שומה עצמית, לעשות כמפורט להלן, ויוסיפו לראות את הדו"ח כשומה עצמית גם לאחר שפקיד
8 השומה עשה כאמור:
9 (א) לתקן טעות חשבון שנפלה בדו"ח;
- 10 (ב) ליישם הוראות כל דין החלות על הנישום בהיותו חייב בניהול פנקסי חשבונות לשנת מס פלונית
11 או לחלק ממנה ולא ניהלם, או שניהלם רק בחלק מהתקופה שבה היה חייב לנהלם, או לא ביסס
12 את הדו"ח שלו על פנקסי החשבונות;
13 (ג) ליישם הוראות כל דין החלות על הנישום לאחר שנקבע בקביעה סופית כי פנקסיו אינם קבילים;
14 לענין זה, "קביעה סופית" - קביעה שאין עוד עליה זכות ערר או ערעור.
- 15 (ב) לא מסר אדם דו"ח ופקיד השומה סבור שאותו אדם חייב לשלם מס, רשאי הוא לקבוע לפי מיטב
16 שפיטתו את סכום הכנסתו החייבת של אותו אדם ולשום אותו לפי זה, אלא ששומה זו אינה משפעת
17 על כל אחריות של אותו אדם על שלא מסר דו"ח או שהזניח למסרו".
18
- 19 27. ביום 30.11.15, בגדר תיקון מס' 211 לפקודת מס הכנסה, שונה סעיף החוק הני"ל, כך שנקבע, כי פקיד
20 השומה רשאי לבדוק את הדו"ח שנמסר לו בתוך ארבע שנים, במקום בתוך תקופה של שלוש שנים
21 כפי שהיה קבוע בעבר, ובתוך ארבע שנים באישור מנהל. יתר ההוראות הקבועות בסעיף החוק הני"ל
22 נותרו על כנן. זאת, כדלקמן:
23
- 24 "2) פקיד השומה רשאי, תוך ארבע שנים מתום שנת המס שבה נמסר לו הדו"ח, לבדוק אותו
25 ולעשות אחת מאלה:
26 (א) לאשר את השומה העצמית;
27 (ב) לקבוע לפי מיטב שפיטתו את סכום הכנסתו של אדם, את הניכויים, הקיזוזים
28 והפטורים המותרים ממנה על פי כל דין ואת המס שהוא חייב בו, אם יש לו טעמים סבירים
29 להניח שהדו"ח אינו נכון; שומה לפי פסקת משנה זו יכול שתיעשה בהתאם להסכם שנערך
30 עם הנישום".
31
- 32 28. ומכאן, למקרה דנן.
33
- 34 29. התובע העיד, כי ביום 30.12.99 הוא מסר לפקיד השומה דו"ח על הכנסותיו לשנת 1998 במסגרתו
35 הצהיר על הכנסה מדיווידנד פירוק (סעיף 4 לתצהירו), וכי בהתאם לדיווח זה נשלח לו הודעת תשלום
36 בסך של 27,613 ₪ בלבד (סעיף 6 לתצהירו). קרי, מעדותו הני"ל של התובע עולה, כי התובע עצמו היה
37 מודע לכך שהודעת החיוב במס המקורית אשר נשלחה אליו התבססה על הדו"ח שהמציא לפקיד
38 השומה וכי אין מדובר בשומה שערכה על ידי פקיד השומה.
39

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 13-01-2442 חי נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

30. התובע טען, כי פקיד השומה בדק את הדו"ח שהגיש, תוך שהוא נכנס לעובי הקורה, דרש הסברים, ערך בירורים מקיפים, דרש אסמכתאות וקיבלן, לרבות מסמכים אשר נבחנו על ידו כדבעי, וכי השומה העצמית התקבלה על יסוד בחינתו המדוקדקת של פקיד השומה ולא על יסוד השומה העצמית שהגיש. ואולם, טענתו זו של התובע לא הוכחה לפני. מובהר בעניין זה, כי לא די בהצגת מכתבו של פקיד השומה אל ר"ח בן ארי, אשר אף לא ברור מתי נשלח אל ר"ח בן ארי באשר מכתב זה אינו נושא תאריך, בו התבקש ר"ח בן ארי להמציא למשרד פקיד השומה את המסמכים הדרושים (צורף כנספח א' לתצהיר התובע). זאת ועוד: עיון במכתבו של מר בן דוד אל התובע מיום 13.7.04 (נספח ג' לתצהיר התובע) מלמד, כי רק במועד זה התבקש התובע להמציא מסמכים הנוגעים לשנים 1999-2002. יוזכר, כי חלוקת הדיוויזנד בוצעה כבר בשנת 1998 והדיווח הנדון הינו משנת 1999.
31. בעניין זה יצוין, כי התובע אף נמנע מלהעיד את ר"ח בן ארי. אני סבורה, כי בנסיבות המקרה דנן, היה בעדותו של ר"ח בן ארי לשפוך אור לפני בית המשפט באשר להתנהלות הצדדים באותה העת וראיתם את מצב הדברים מול רשות המס. כאשר נשאל התובע בחקירתו הנגדית לא ידע להשיב בעניין זה:
- ש"ש. למה אין תצהיר של מר בן יאיר?
ת. לא יודע".
(עמ' 13, ש' 4-5 לפרוטוקול)
32. זאת ועוד: נסיבות המקרה מתיישבות לטעמי עם עדותה של ר"ח דנגור אשר העידה, כי אין מדובר בתיקון של החלטה או של שומה שנערכה על ידי פקיד השומה, אלא בתיקון טעות טכנית גרידא אשר נפלה בשידור השומה הן בשלב השידור הראשון והן בשלב השידור השני. בשני המקרים, כך העידה, פקיד השומה לא הפעיל שיקול דעת, תוך שבפעם הראשונה שידור השומה נעשה על ידו באופן מוטעה, ובפעם השנייה, לאחר גילוי הטעות, שודרה השומה בהתאם להצהרתו המקורית של התובע (סעיף 12 לתצהירה).
33. אף מר קלט העיד ביחס להודעת החיוב המתוקנת, כי היא התבססה על הצהרתו המקורית של התובע (סעיף 5 לתצהיר קלט).
34. כמבואר להלן, אני אף סבורה, כי אף אין בעדויותיהם של ר"ח ניצן ור"ח סער כדי לסייע לתובע בהוכחת עמדתו.
35. ר"ח ניצן ור"ח סער העידו, כי השומה לשנת המס 1998 הייתה סופית בשל העובדה, כי התיישנה (סעיף 7 לתצהירו של ר"ח ניצן, וכן סעיף 6 לתצהירו של ר"ח סער). ואולם, עמדתם הנ"ל נטענה

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 13-01-2442 חי נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

1 בעלמא מבלי שעדי התובע פירטו את הטעמים לכך. אני סבורה, כי לא די בטיעון כללי בעניין זה לפיו
2 השומה התיישנה וכי על רו"ח ניצן ורו"ח סער היה לפרט את הטעמים אשר הביאו למסקנתם הנ"ל.
3
4 36. יתרה מכך, עיון בעדותו של רו"ח סער בחקירתו הנגדית מלמד, כי אף רו"ח סער בעצמו סבר, כי כל
5 תפקידו של פקיד השומה הסתכם בשידור הדו"ח שהוגש על ידי התובע למחשב הרשות, כדלקמן:

6
7 **ש. תסכים איתי כי בשנת 04 כל מה שעשה פקיד השומה זה לשדר נכון את הדוח שהגיש התובע**
8 **כבר בשנת 98?**
9 **ב.**
10 **ש. תסכים איתי שזה דיווח אישי של הנישום שהוא מסכים איתו**
11 **ת. מי מסכים? זה הדיווח של הנישום.**
12 (עמ' 18, ש' 19-23 לפרוטוקול)

13
14 37. אף עיון בתצהירו של רו"ח ניצן מלמד, כי עדותו מתמקדת, בעיקרה, בגישתו לפיה על פקיד השומה
15 היה לתקן את השומה ולבטל את ההכנסה, מאחר והדיוויזנד לא חולק בפועל (סעיף 7 לתצהירו).
16 ואולם, בהיעדר הוראה חוקית או הלכה פסוקה, הקובעת, כי יש לפטור את הנישום במקרה של אי
17 חלוקת הדיוויזנד בפועל, הרי שאין מקום להתערב בהחלטתו של פקיד השומה בעניין זה, בגדרו של
18 הליך זה. אכן, בעדותם, העידו רו"ח ניצן ורו"ח סער, כי ישנה כוונה לתקן את החוק, כך שנישומים
19 לא יחויבו עוד במס בגין דיוויזנד אשר לא חולק בפועל (סעיף 16 לתצהירו של רו"ח ניצן, וכן סעיף 14
20 לתצהירו של רו"ח סער), ואולם, בהיעדר תיקון חקיקתי כאמור, הרי שטענה זו אינה מועילה לתובע
21 בהליך דנן. יוזכר, כי בתביעתו, התובע אף לא עתר לסעד בעניין זה, תוך שבמהלך הדיונים אשר
22 התקיימו בגדר ההליך דנן, הבחיר ב"כ התובע, כי התובע אינו עותק לקבלת סעד כלשהו בגין חיובו
23 במס למרות שבפועל לא חולק הדיוויזנד (ראה: עמ' 2, ש' 14-16 לפרוטוקול, עמ' 6, ש' 17 לפרוטוקול,
24 וכן עמ' 14, ש' 10-12 לפרוטוקול).

25
26 38. אף לא שוכנעתי, כי התובע שילם את יתרת החוב תחת מחאה. התובע, רו"ח ניצן ורו"ח סער אכן
27 העידו בתצהיריהם, כי בסופו של יום, לאחר התדיינות ממושכת בין הצדדים, שילם התובע את יתרת
28 חוב המס תחת מחאה (סעיף 14 לתצהיר התובע, סעיף 11 לתצהיר רו"ח ניצן, וכן סעיף 9 לתצהיר
29 רו"ח סער). ואולם, לא הונחה לפני ראייה כלשהיא מזמן אמת, כגון פניות בכתב מצד התובע או נציגיו
30 אל הנתבעת, המעידה, כי ביצוע התשלום כאמור אכן נעשה תחת מחאה. יודגש, כי עיון בראיות אשר
31 הונחו לפני מלמד, כי במהלך ההתדיינות בין הצדדים היה התובע מיוצג על ידי רו"ח. במצב דברים
32 זה, ניתן היה לצפות, כי התובע, או מי מטעמו, יביעו את מחאתם בגין דרישת התשלום על הכתב.
33 רו"ח סער העיד בעניין זה בחקירתו הנגדית, כי מכתב כאמור לא נשלח מטעם התובע, כדלקמן:

34
35 **ש" אני מפנה לסעיף 9 לתצהירך - מצטט - אתה מציין שהתשלומים שולמו תחת מחאה**
36 **- האם נכון**

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 13-01-2442 חי נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

- 1 ת. נכון.
 2 ש. יש לך מכתב שכתבת לפקיד שומה שהתשלומים שולמו תחת מחאה?
 3 ת. אין לי מכתב. יש לי רק את התחושות שאני זוכר את זה עד היום
 4 שאלות בית המשפט:
 5 ש. כאשר מדובר בתשלום תחת מחאה, האם זו לא ממש פרוצדורה פורמאלית עם טופס
 6 מתאים או עם ביטוי בכתב. זו לא עמדה רגשית אלא פורמאלית. שאלתי היא, האם
 7 יש מעבר לאמירה, שזה שולם תחת מחאה יש מכתב הסתייגות שאומר את זה?
 8 ת. אין מכתב.
 9 ש. בדרך כלל צריך להיות?
 10 ת. כן, יכול להיות שטעינו, לא הוצאנו.
 11 ש. היתה חשיבה למה לא להוציא מכתב?
 12 ת. לא היתה חשיבה.
 13 ש. כשהתשלום בוצע תחת מחאה, פקיד השומה או האנשים שם יכלו לדעת שזה בוצע
 14 תחת מחאה או תחושה סובייקטיבית?
 15 ת. לא בצורה רשמית. בצורה לא רשמית בוודאי. יש וויכוחים.
 16 ש. באיזה אופן הפקיד שומה שעמד מולכם, יכול היה לדעת שהעניין אינו סגור
 17 מבחינתכם?
 18 ת. אני לא חושב שהוא היה יכול לדעת שהעניין אינו סגור מבחינתנו".
 19 (עמ' 19, ש' 21- עמ' 20, ש' 16 לפרוטוקול)
- 20
- 21 39. אף אם לו תתקבל טענת התובע לפיה שילם את החוב נוכח לחצים ואף איומים מצד נציגי הנתבעת
 22 השונים, וכי לולא חשש מכך, הרי שלא היה משלם את יתרת החוב בגין המס (סעיפים 18-19
 23 לתצהירו), הרי שלכל הפחות ניתן היה לצפות, כי התובע יעלה את מחאתו בגין ביצוע התשלום כאמור
 24 על הכתב. מסקנה זו מתיישבת עם עדותו של מר קלט אשר העיד, כי מעולם לא צוין בפניו, כי התשלום
 25 המוסכם שולם תחת מחאה, וכי בכל שיחותיו עם רו"ח סער, מעולם לא נאמר לו, כי התובע הגיע
 26 להסדר תחת לחץ ואיומים (סעיף 9 לתצהיר קלט). אף מר בן דוד העיד, כי למיטב זכרונו הוא כלל לא
 27 נפגש עם התובע, וכי מכל מקום עולם לא איים עליו (סעיף 6 לתצהיר בן דוד, וכן עמ' 37, ש' 8-14
 28 לפרוטוקול).
- 29
- 30 40. אף עדותו של התובע בחקירתו הנגדית מלמדת, כי התובע לא נפגש ממש עם מר בן דוד, וכי טענותיו
 31 בעניין לחצים ואיומים כלפיו לא מתייחסות לדברים שנאמרו לו ישירות:
 32
- 33 ש" המפקח שי בן דוד אומר שלא פגש אותך ולא דן איתך על הנושא?
 34 ת. יכול להיות שישבתי בחוץ. אני לא זוכר את הפרטים. הרו"ח שלי היה בפנים יכול להיות
 35 אני לא זוכר.
 36 ש. לאחר שאיימו עליך פנית למשטרה?
 37 ת. לא.
 38 ש. לנציבות מס הכנסה?
 39 ת. לא.
 40 ש. אני מפנה אותך לסעיף 12 לתצהירך - מצטט -

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 13-01-2442 חי נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

- 1 ת. זה מה שהיה. התברר לי שהוא אמר. שהוא לא ירפה ממני והוא ירדוף אותי כל החיים.
 2 ואין לי הרבה סבלנות ממס הכנסה.
 3 ש. האם שמעת את המילים האלה במו אוזניך?
 4 ת. לא זוכר. הייתי בתקופה הזו במס הכנסה אני לא זוכר אם שמעתי בעצמי.
 5 (עמ' 15, ש' 19-8 לפרוטוקול)
 6
 7 41. אני סבורה, כי לו אכן הושמעו איומים כלשהם כלפי התובע, ניתן היה לצפות כי הוא היה זוכר מה
 8 נאמר לו ועל ידי מי ובאילו נסיבות.
 9
 10 42. אף עיון בעדותם של רו"ח סער ורו"ח ניצן בחקירתם הנגדית מעלה ספק של ממש באם אכן נציגי
 11 הנתבעת איימו על התובע לשלם את יתרת חוב המס כטענתו. בעניין זה העיד רו"ח סער כדלקמן:
 12
 13 ש" אני מבין מתצהירך שלא שמעת את מר יפת מאיים - במו אוזניך?
 14 ת. תגדיר מאיים. אני כן שמעתי שמאוד מתנגד לכל הסדר שהוא. הוא אומר לנישום שהוא
 15 דורש להסדיר את העניין. כן שמעתי. זה היה בטון די מאיים. זה מזכרון בלבד.
 16 שאלת בית המשפט:
 17 מעבר לעמדה תקיפה שהיתה קוטבית לעמדה שלכם, או לסגנון דיבור שאינו אדיב ונעים,
 18 מעבר לטיפוס שהוא היה, האם שמעת אמירות מפורשות של איום? מעדות התובע עולה,
 19 שהוא התובע חשש שיתנקמו בו ויקשו עליו את ההתנהלות מול רשות המס בצורה נקמנית.
 20 ת. הנישום לא מכיר את המהות של מס הכנסה. אני לא יכול להגיד ואני לא זוכר אם שמעתי
 21 איום מפורש בצורה הזו. אני כן מציין שמדובר בטון דיבור בוטה וקשוח מצידו של יפת
 22 מכיוון שהכרתי אותו קודם לכן ואני מאוד הופתעתי מצורת הדיבור הזו.
 23 (עמ' 19, ש' 14-3 לפרוטוקול)
 24
 25 ורו"ח ניצן העיד כדלקמן:
 26
 27 ש" מה הכוונה בדבריך שהושמעו איומים מצד פקיד השומה?
 28 ת. פקיד השומה אמר לו שיש פה וויכוח הוא לא רוצה לנהל את הוויכוח ויותר ממומלץ לא
 29 להתחיל וויכוחים עם מס הכנסה מכיוון שאתה לא יודע כיצד זה יגמר.
 30 ש. תסכים איתי שלפקיד השומה יש סמכות בכל עת לשלוח תיק לביקורת?
 31 ת. נכון.
 32 ש. אז מה האיום בכך?
 33 ת. אם הוא היה אומר את זה לי, אז זה לא נחשב איום. כשהוא אומר את זה לנישום, מה שאתה
 34 צריך לשאול את הנישום איך הוא מתרשם. האם הוא מתרשם שזה איום או לא. לפי מה
 35 שידוע לי, הנישום נתן לי להבין שהוא מאויים..."
 36 (עמ' 23, ש' 25 – עמ' 24, ש' 1 לפרוטוקול)
 37
 38 43. אף בקשר לטענות התובע הנוגעות לחיובו בהפרשי הצמדה וריבית, עדי התובע העידו, כי בסופו של
 39 יום, לאחר דין ודברים בין הצדדים לעניין חיוב התובע בהפרשי הצמדה וריבית, בוטל חיוב התובע

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 13-01-2442 חי נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

- 1 בריבית בסך של 289,451 ₪ (סעיף 17 לתצהיר התובע, סעיף 14 לתצהירו של רו"ח ניצן, סעיף 12
2 לתצהירו של רו"ח סער, וכן סעיף 9 לתצהירו של עו"ד יגור).
3
4 44. בעניין זה העידה דנגור, כי פקיד השומה הכיר באחריות הנתבעת לטעות, ובהתאם לכך הסכים לבטל
5 ריביות וקנסות באופן חלקי (עמ' 32, ש' 18-20 לפרוטוקול).
6
7 45. בכל הקשור לסוגיית חיוב התובע בהפרשי הצמדה וריבית, עיון בראיות אשר הונחו לפני מלמד עוד,
8 כי התובע שילם את מלוא הסכום בו חויב הנוגע להפרשי הצמדה וריבית, וכי לאחר שיחות בין
9 הצדדים הגיעו להסכמה, כי סך של 289,451 ₪ יושב לו כאמור. במצב דברים זה אני סבורה, כי לא
10 ניתן לומר, כי מדובר בהסכמה שניתנה מתוך אילוץ כלשהו. בנקודת זמן זו, התובע כבר שילם את
11 הכספים הנוגעים להפרשי הצמדה וריבית, ובהסכמתו להשבת חלק מהכספים יש לראות את התובע
12 כמי שהסכים לשאת בתשלום חלקי הנוגע למרכיב הפרשי הצמדה וריבית. התובע לא הצביע על
13 טעמים אשר בגינם בית המשפט סבור, כי יש לבטלה. משכך אני סבורה, כי יש לדחות אף את טענות
14 התובע הנוגעות לחיובו בתשלום הפרשי הצמדה וריבית.

15

16

ה. סיכום

17

18

46. נוכח כל האמור לעיל תוצאת ההליך הינה, כי **התביעה נדחית**.

19

20

47. בהתחשב במכלול נסיבות המקרה, לא מצאתי מקום לחיוב התובע בהוצאות למרות דחיית התביעה.

21

22

המזכירות תשלח את פסק-הדין לב"כ הצדדים.

23

24

25

26

ניתן היום, ח' סיוון תשע"ו, 14 יוני 2016, בהעדר הצדדים.

27

28

שרון גלר, שופטת

29

30

31